

leeftijd **55**

woonplaats: **Christchurch, Nieuw-Zeeland**

functie: **senior onderzoeker DairyNZ**

opleiding: **Wageningen UR**

gepromoveerd op: **'White clover dynamics
in New Zealand pastures'**

www.dairyNZ.co.nz

Ina Pinxterhuis: **'Duizenden kilometers sloten, stroompjes en rivieren zijn afgerasterd. Er mag geen koe meer bij'**

‘Grasland gaat allang niet meer alleen over kwaliteit en productie’

Biodiversiteit, broeikasgasemissie en stikstofuitspoeling zijn hoofdbrekers voor veehouders in Nederland, maar ook in Nieuw-Zeeland, vertelt Ina Pinxterhuis van DairyNZ. ‘Het begint bij economie. Bedrijven moeten kunnen blijven voortbestaan en daar zijn ook in Nieuw-Zeeland zorgen over.’

TEKST ALICE BOOIJ

Dat Ina Pinxterhuis naar Nieuw-Zeeland zou verhuizen, was voor haar omgeving geen verrassing. ‘Mijn vader praatte vaak over Nieuw-Zeeland’, vertelt ze. In de jaren vijftig trokken veel boeren de grens over, zo ook een aantal neven Pinxterhuis. ‘Van huis uit kreeg ik het mee en natuurseries over Nieuw-Zeeland vond ik altijd geweldig. Dat wilde ik zelf ook zien.’

Als dochter van een landbouwmedewerker uit een familie met gemengde bedrijven in Drenthe ging ze naar de Wageningen Universiteit om graslandkunde te studeren. ‘Koeien en grasland interesseerden me, vooral de natuurlijke manier van boeren. Wageningen was een logische keuze’, vertelt ze over haar studietijd. Er werd meteen duidelijk waar ze naartoe zou gaan voor haar promotieonderzoek: Nieuw-Zeeland.

Maximum aan stikstof

Zo deed ze begin jaren negentig onderzoek naar klaver, stikstofbinding en het gebruik van kunstmest in Nieuw-Zeeland. ‘Kunstmest was heel duur om te importeren, maar melkveehouders zagen er wel wat in om de graslandproductie te verhogen. De vraag was hoe ze het klaveraandeel in het grasland konden behouden’, omschrijft ze. ‘Aan het einde van het onderzoek, eind 1994, ging ik naar huis om mijn proefschrift te schrijven. Toen waren er boeren die al boven de 200 kilo stikstof per hectare zaten. In Nieuw-Zeeland was een kunstmestfabriek gebouwd en daarmee werden

de kosten voor kunstmest lager. Vanaf het komende seizoen – per 1 juli 2021 – mogen de Nieuw-Zeelandse boeren nog maar maximaal 190 kilo stikstof per hectare uit kunstmest gebruiken. ‘We hebben met melkveehouders al langere tijd gewerkt aan opties om het stikstofgebruik te verlagen, zonder verlies van productie of inkomen.’

Onderzoek samen met boeren

Terug in Nederland werkte ze voor het Praktijkonderzoek rundvee, schapen en paarden, zoals de voorloper van Wageningen UR Livestock Science heette. Daar kwam haar focus op de biologische landbouw te liggen, was ze nauw betrokken bij het omschakelen van gangbaar naar biologisch op proefbedrijf Aver Heino en het Bioveem-project. ‘Toen leerde ik hoe leuk en belangrijk het is om boeren te betrekken in het onderzoek. Hoe leren boeren en hoe steeds mijn passie’, vertelt Pinxterhuis, die aangeeft veel respect te hebben voor biologische boeren. ‘Het vraagt meer vakmanschap, want je kunt niet ingrijpen als het fout gaat. Het stimuleren en ondersteunen van natuurlijke processen en daar als landbouw gebruik van maken wordt steeds actueler.’

Ondertussen bleef Nieuw-Zeeland trekken. Elke drie tot vier jaar ging ze terug, met haar Nieuw-Zeelandse echtgenoot. Het was een kwestie van tijd totdat ze gevraagd werd onderzoek te gaan doen bij DairyNZ.

Dat deed ze graag. In 2011 emigreerde ze met haar gezin naar het Zuidereiland. Bijna 19.000 kilometer zuidelijker en 24 uur vliegen. En toch dezelfde uitdagingen in de sector, zo zou blijken.

Het was de tijd dat de melkveehouderij in Nieuw-Zeeland hard groeide. ‘De basis bleef een seizoenskalvende veestapel. Vooral in het zuiden kwamen er her en der overkappingen voor de droge koeien in de winter. Want een hele winter op grasland of voedergras bijvoeren is een aanslag op het milieu met zoveel koeien bij elkaar, dat is een hotspot’, zo omschrijft ze haar onderzoek de eerste jaren.

Voederbieten en brassicas

Winterbegrazingssystemen met voederbieten – ‘die trekken de koeien zelf wel uit de grond’ – en brassicas – een koolsoort – of houtsnippers in het land riepen vragen op over dierenwelzijn en stikstofuitspoeling. ‘Zo kwamen er simpele stallen, met compost of met ligboxen.’ En dat nodigde ook uit om de koeien in de productieperiode bij te gaan voeren en zo meer melk per koe te halen. ‘We zagen op die bedrijven een intensivering optreden en daarmee ook hogere vaste kosten’, signaleert Pinxterhuis, die dit gegeven doortrekt naar financiële uitkomsten en dus ook naar Nederland. ‘Een hybride systeem is misschien de beste oplossing voor milieu en economie: tijdens natte perioden en twee maanden in de winter op stal en voor de rest zo veel mogelijk de voordelen van de grasgroei en de weide-

In Nieuw-Zeeland worden zoveel mogelijk de voordelen van vers gras en weidegang benut door niet of zeer beperkt op te stallen

gang benutten. Volledig opstallen kan gewoon helemaal niet uit.’ Contact met collega-onderzoekers in Nederland is er nog steeds, zo geeft ze aan. ‘De vraagstukken zijn gelijk, de marges minimaal. We staan voor dezelfde uitdagingen.’ Ook in Nieuw-Zeeland wordt er gewerkt met een soort KringloopWijzer. ‘Het is een model, maar als onderzoeker durf ik wel te zeggen dat de uitkomsten op veel goed onderzoek zijn gebaseerd en zeer illustratief zijn. Het geeft goed aan waar het beter kan.’ Het model geeft handvatten voor het verminderen van nitraatuitspoeling en emissie van broeikasgassen, zoals lachgas en methaan. ‘Er wordt hier ook op output gereguleerd. Veehouders kiezen zelf hoe ze het gaan managen om de doelstellingen te behalen.’

Smalle weegbree

De waarde van zeewier wordt onderzocht om methaan te reduceren en Pinxterhuis ziet meer innovaties komen. ‘Vaccinaties en bolussen kunnen wellicht helpen bij het verlagen van de emissies.’ En dan vervolgt ze kritisch: ‘Het kan goed werken, maar we moeten ook goed naar de bijwerkingen kijken. Wat betekenen alle rantsoentoevoegingen voor de pens, de gezondheid en het welzijn? Daar zijn we nog lang niet uit.’ Ondertussen zijn de wettelijke regelingen in Nieuw-Zeeland streng. ‘Melkvee mag niet meer bij sloten, stroompjes of rivieren komen’, noemt ze als voorbeeld. ‘Alles is afgerasterd, duizenden kilometers.’ In het graslandbeheer in Nieuw-Zeeland heeft de smalle weegbree als voedergewas een vaste plek verworven. ‘Het produceert ook goed onder droge omstandigheden, dus

het is heel geschikt voor droge gebieden waar geen irrigatie is. Wij merken hier ook dat de zomers droger en heter worden. Smalle weegbree pakt de groei snel weer op wanneer er weer water komt’, weet Pinxterhuis, die aangeeft de voorkeur te geven aan het inzaaien van smalle weegbree met klaver en gras. ‘Dat levert voor alle drie de soorten voordeel. Maar dan is het een uitdaging om het aandeel van de smalle weegbree en de klaver op peil te houden.’

Hyperdivers grasland

Percelen met monocultuur smalle weegbree zijn er ook. ‘Uit proeven blijkt dat ook bij 60 procent smalle weegbree, van goede kwaliteit, in het rantsoen de melkproductie op peil blijft’, vertelt de onderzoekster. ‘Opvallend was dat de koeien veel minder water dronken. In smalle weegbree zit veel water.’ Een lagere stikstofexcretie krijg je door het voeren van smalle weegbree overigens niet. ‘Er is een lager stikstofgehalte in de urine, maar de hoeveelheid urine is meer bij een rantsoen met smalle weegbree.’ Volgens Pinxterhuis kan weegbree wel eens het antwoord zijn op het veranderde klimaat, waarin droogtes een grotere rol spelen. Samen met haar collega’s kijkt ze echter verder: ‘Misschien moeten we wel naar subtropische gewassen kijken? Of leren van de graslandteelt in Australië.’ Onderzoekers stellen momenteel ook vragen bij het ‘hyperdivers grasland’, zoals Pinxterhuis het noemt. ‘De claim is dat je met 80 verschillende soorten in het grasland meer koolstof vastlegt en met minder kunstmest dezelfde productie kunt halen.’ Ze lacht. ‘Dat moet eerst bewezen worden, door op bedrijven te monitoren en ook

effecten op het vee en het milieu te onderzoeken.’ Het is vergelijkbaar met de aandacht in Nederland voor kruidenrijk grasland.

Jezelf regelmatig kalibreren

‘Grasland gaat allang niet meer alleen over kwaliteit en productie’, geeft Pinxterhuis aan. ‘Maar de economie is wel de basis om al deze veranderingen in gang te kunnen zetten. Melkveebedrijven moeten wel kunnen blijven voortbestaan en daar zijn wel zorgen over.’ Ondanks alle uitdagingen die er zijn op de vele terreinen rondom de teelt en het management van gras, blijft Pinxterhuis ook aandacht vragen voor het ambacht van graslandbeheer. Ze geeft het advies: doe regelmatig een farmwalk. ‘Daarmee krijg je het graslandbeheer beter onder controle, kun je gras beter benutten en stijgt de melkproductie.’ Leer je percelen kennen, kijk naar de groei en meet de grashoogte. ‘Vraag je af waarom een perceel niet gepresteerd heeft. Is het de soortensamenstelling of bodemvruchtbaarheid? Een verdichtte zode? Is het te nat? Met cijfers neem je andere beslissingen dan wanneer je het op het oog bekijkt. Eigenlijk moet je jezelf regelmatig kalibreren.’ Dat doet Pinxterhuis in Nieuw-Zeeland dan ook, eigenlijk al vanaf haar eerste stageperiode met het voor Nieuw-Zeeland grensverleggende kunstmestgebruik. ‘Ik heb nog steeds wel een beetje andere ideeën door mijn achtergrond’, erkent ze lachend. ‘Je moet de boel een beetje opschudden af en toe. En ja, voor Nieuw-Zeelandse begrippen ben ik vrij direct. In Nederland zouden ze me eerder diplomatiek noemen.’ |